

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

44

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-23-0

2003 11 10

9395458

BRNO 2003

280, -

PŘEHLED VÝZKUMŮ 44

Vydává:	Archeologický ústav AV ČR Brno Královopolská 147, 612 00 Brno E-mail: infor@iabrno.cz
Odpovědný redaktor:	doc. PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.
Redakce a příprava pro tisk:	Ing. Petr Škrdla, PhD., Mgr. Balázs Komoróczy, PhDr. Lubomír Šebela, CSc., PhDr. Jiří Doležel, Dana Gregorová, Alice Del Maschio
Na titulním listě:	Středověký hrádek Vratěnin, okr. Znojmo. Foto: Miroslav Bálek
Tisk:	Bekros
Náklad:	350 ks

© 2003 by the Authors.

All rights reserved.

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

MAŠOVICE (okr. Znojmo)

„Pšeničné“. LnK – III. supeň. Vpk – IV. supeň. MMK – fáze Ia (Lengyel I). Sídliště. Rondel. Záchranný výzkum.

Od sklonku srpna do poloviny listopadu probíhala již III. etapa záchranného archeologického výzkumu v poloze „Pšeničné“ u Mašovic. Na trase komunikací A, B, a C o rozloze 4500 m² bylo zjištěno na 100 objektů a dalších 60 se nachází v neprozkoumané skryté části trasy C. Nejstarší osídlení představuje několik jam datovaných do nejmladší fáze kultury s lineární keramikou (fáze III). K významným nálezům náleží aplikace lidského obličejce z keramické nádoby, tak jako celá nádoba se šáreckým výzdobným stylem, která je první celou nádobou nalezenou po několika desetiletích na Moravě. Unikátní je i nález keramického importu hruškovité nádoby kultury s vypíchanou keramikou (IV. stupeň) v hlínku nejstarší fáze MMK Ia. Výzkum se soustředil především na průzkum severní brány mašovického rondelu kultury s moravskou malovanou keramikou - fáze Ia (Lengyel I) a jeho vlastního zázemí. Terénní situace ukázala, že se jedná o konstrukčně unikátní variantu dvojitého rondelu s křídlovitými vstupy, která je kombinací popsaných typů Lochenice-Unternberg a Bučany-Svodín. Jedná se o první takový případ na Moravě.

Obr. 1. Mašovice (okr. Znojmo). „Pšeničné“. Celkový pohled na severní bránu dvojitého rondelu MMK.

Mašovice (Bez. Znojmo). „Pšeničné“. Gesamttaugenblick auf die Nordphorte der doppelten Kreisgrabenanlage der MBK.

Severní brána (obr. 1) má délku 30 m a šířka vstupní šije kolísá v rozmezí 2-3 m. Na základě výzkumu můžeme spolehlivě určit průměr vnitřního příkopu na 80 m, s šířkou v rozmezí 5-6 m a hloubkou 3,5-4,5 m. Průměr vnějšího příkopu je pak stanoven na 110 m, s šířkou v rozmezí 3-4 m a hloubkou 2-3 m. Propoje vnějšího a vnitřního příkopu vymezující vlastní vstupní šiji mají v prostoru severní brány délku 19 m (západní část), respektive 25 m (východní část). Délka vstupních laloků činí 3 a 10 m. Vlastní rondel byl pravděpodobně budován fázovitě, a to tak, že byl nejprve vyhlouben vnitřní příkop se vstupními laloky, následně byl připojen příkop vnitřní a nejspíše byly připojeny vnější laloky, kterými byla vyrovnána asymetrie vzniklá při hloubení vnějšího příkopu. Z vlastního sídliště MMK pochází bohatý nálezový inventář, ve kte-

rém vyniká soubor 15 zlomků ženské figurální plastiky a zloemek antropomorfní nádoby typu Svodín.

Zdeněk Čížmář, ÚAPP Brno

Resumé

Mašovice (Bez. Znojmo). „Pšeničné“. LBK – III. Stufe. STK – IV. Stufe. MBK – Phase Ia (Lengyel I). Siedlung. Kreisgrabenanlage. Rettungsgrabung.

NEMOJANY (okr. Vyškov)

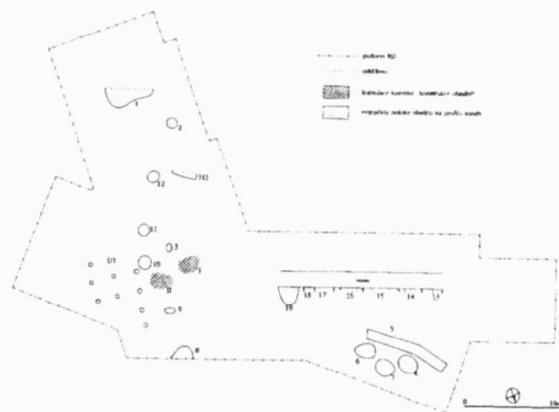
„Podhoří“. Sídliště. MMK. Záchranný výzkum.

Ve dnech 6.-8. května 2002 provedli pracovníci ÚAPP Brno záchranný archeologický výzkum v k. ú. Nemojany v trati „Podhoří“, na parcelách č. 240 a 241. Lokalita se nachází v S části tratě Podhoří, u samého úpatí hradiště sv. Martina. Na svahu orientovaném J směrem v nadmořské výšce 280 m n. m. Poloha je obtékána na J straně Rakoveckým potokem ve směru SZ-JV, ve vzdálenosti cca 200 m.

Lokalita je součástí J části Konické vrchoviny. Jedná se o tektonický prolom ve směru SZ-JV tvořený ve spodnokarbonských slepencích, z části vyplněný miocenními jíly, písky a štěrky. Prolom je úzký, místy se kotlinovitě rozšiřující, protékající Rakovcem. Ve svazích četné skalní formy, při úpatích haldy. Ve V části rozdělený hrástí do dvou větví. Nejvyšším je bod „Nad skalou“ 438 m n. m. Byla provedena skrývka ornice mocné cca 0,60 m. Na tmavém žlutohnědém sprašovém podloží v J části bylo identifikováno několik objektů. V S a Z části plochy se nad sprašovým podložím nacházela erozní deprese. Její součástí byly kulturní vrstvy a objekty, u kterých však nebylo možné určit jejich hranice. Z tohoto důvodu byla v Z části plochy vykopána sonda pomocí UDS v délce 16,5 m a šířce 1,5 m. Na jejím profilu bylo identifikováno celkem 7 objektů. Objekty byly prozkoumány buď celé, nebo jen jejich poloviny.

Na dotčené ploše bylo prozkoumáno celkem 19 sídlištních objektů, 1 kostrový hrob, 1 částečný půdorys domu s nadzemní kůlovou konstrukcí a 1 kulturní vrstva (obr. 2).

Nad sprašovým podložím, v podorniční vrstvě mocné cca 0,20 cm se nacházelo množství keramických fragmentů datova-

Obr. 2. Nemojany „Podhoří“ (2002). Celkový plán zkoumané plochy (kresba M. Holemá).

Nemojany „Podhoří“ (2002). Gesamtplan der untersuchten Fläche (Zeichnung M. Holemá).

vatelných do mladší fáze kultury s malovanou keramikou a mladší doby bronzové.

Objekty č. 1, 3, 5-18 je možné na základě poměrně četné a dobře datovatelné kolekce keramických fragmentů zařadit do kultury s moravskou malovanou keramikou – do fáze IIa (podle četných nálezů motivu soví hlavičky).

Nálezy pocházejí především z hliníků, zásobnic a jam sídlištního kontextu. Celkově má toto osídlení hospodářský charakter. Objekty č. 2 a 19 je možné zařadit do období mladší doby bronzové, do velatické fáze SDPP.

V J části skryté plochy byl prozkoumán částečně poškozený kostrový hrob, kde kostra ležela na zádech v natažené poloze, hlavou k SZ – nohama k JV. Hrob byl bez výbavy, jen v oblasti levého kolenního kloubu se nacházel říční valounek. V zásypu hrobové jámy byl nalezen malý fragment keramiky datovatelný do období kultury s moravskou malovanou keramikou. Vzhledem k náleзовým okolnostem je možné jej považovat za intruzi.

V S části skryté plochy byla zachycena část půdorysu domu nadzemní kůlové konstrukce. Prozkoumáno bylo celkem 9 kůlů, z nichž 4 (3) tvořily J obvodovou stěnu (délka 6,0 m), 3 V obvodovou – vstupní stěnu (5,0 m) a 2 (1) S obvodovou stěnu (2,5 m) 1 kůl se nacházel uprostřed vzdálenosti S-J a byl součástí vnitřní konstrukce stavby. Kromě kůlu č. 2, kde byl nalezen kámen, neobsahovala nalezená část domu žádný datovatelný materiál.

Tomáš Berkovec, ÚAPP Brno

Resumé

Nemojany (Bez. Vyškov). „Podhoří“. Siedlung. MBK. Rettungsgrabung.

PODOLÍ, (okr. Uherské Hradiště)

„Dlouhé“. Stavba přeložky silnice I/50 Věsky – Veletiny. Sídliště. LnK. Záchraný výzkum.

V květnu a červnu 2002 byly při realizaci výstavby nové trasy dálkové komunikace I/50 mezi obcemi Věsky a Veletiny (spojnice Uherský Brod – Uherské Hradiště) zachyceny právě sídlištní objekty z období kultury s lineární keramikou. Lokalita je situována na ZM 1 : 10 000, č. l. 25-33-24, od Z s. č. 88 a 114 mm, od J s. č. 151 a 153 mm. Jednalo se o mělce zahloubené (max. hloubka – 0,25m) objekty vesměs oválného půdorysu o max. velikosti průměru mezi 1,5-2,5 m. Z jejich výplně byly získány především zlomky mazanice a nepočetný keramický materiál.

Jiří Kohoutek, ÚAPP Brno

Resumé

Podolí (Bez. Uherské Hradiště). „Dlouhé“. Bau der Straße. Siedlung. LBK. Rettungsgrabung.

POPŮVKY (okr. Brno-venkov)

„Padělky“. 1,5 km SV kaple. MMK. Sídliště (?). Povrchový průzkum.

Katastr Popůvek byl v neolitu hustě osídlen. Svědčí o tom nálezy z mnoha tratí, např. „Pod Šípem“, „Panské Nivy“,

„Sádky“ ad. (Střecha – Šebela 1999, 11 ad.). Menší koncentrace střepeň a štípané industrie se nachází po orbě v trati „Padělky“ na sprašovém jihovýchodním svahu v blízkosti neolitického sídliště II. stupně kultury s MMK v poloze „Sádky“ (ZM ČSFR 24-34-03 1: 10 000 313 mm od V s. č. : 325 mm od J s. č.). Keramika patří pravděpodobně kultuře s MMK, není však výrazná. Dva kusy štípané industrie jsou z rohovce typu KL II a z čokoládového silicitu.

Martin Kuča, FF MU Brno

Literatura:

Střecha, J. – Šebela, L. 1999: 650 let obce Popůvky 1349-1999.

Resumé

Popůvky (Bez. Brno-venkov). „Padělky“. 1,5 km NO der Kapelle. MBK. Siedlung (?). Oberflächenbesichtigung.

POPŮVKY (okr. Brno-venkov)

„Pod Šípem“. LnK (šárecký typ). Sídliště. Záchraný výzkum.

V květnu 2002 byli pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno upozorněni studentem Ústavu archeologie a muzeologie Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně M. Kučou na výkop neznámého účelu, který byl veden přes známou archeologickou lokalitu v trati „Pod šípem“ u obce Popůvky (Kazdová – Přichystal 1985, 23; Košťuřík 1989, 49; Kuča – Žákovský 2001, 119). Vzhledem k tomu, že výkop porušil několik archeologických objektů, bylo přistoupeno k realizaci záchranného archeologického výzkumu, který proběhl ve dnech 15. a 17. května 2002.

Polní trať „Pod Šípem“ se nachází přibližně 0,6 až 1,1 km severozápadně od obce Popůvky na svahu mírně se sklánějícím od silnice vedoucí z Bosonoh do Rosic východním směrem k nivě Aušperského potoka (přesněji k Hornímu a Dolnímu rybníku). Svah je v těchto místech rozdělen starou vodotečí na dva paralelní hřbety. Vlastní výkop o rozměrech 106,3 x 0,6 x 0,7 m protínal severnější z nich a kopíroval hranici polních parcel, která probíhala od hráze Horního rybníka k jihozápadu. Výkop, připomínající rýhu pro inženýrské sítě, však končil uprostřed pole. Jeho poloha je na mapě ZM ČR 1:10 000, listu 24-34-03 určena souřadnicemi 126 a 135 mm od západní a 271 a 285 mm od jižní sekční čáry.

Záchraným archeologickým výzkumem bylo zjištěno porušení 10 archeologických objektů sídlištního charakteru. Kromě jednoho objektu (obj. č. 2), z jehož výplně se nepodařilo získat archeologický materiál, je možné všechny ostatní zařadit do kultury s lineární keramikou, a to II-III. (obj. č. 5, 6), respektive III. fáze (šáreckého typu, obj. č. 3, 4, 7, 9, 10) podle dělení Z. Čizmáře (1998).

Literatura:

Čizmář, Z. 1998: Nástin relativní chronologie lineární keramiky na Moravě. Časopis Moravského muzea v Brně – vědy společenské LXXXIII-1/2, 105-139.

Kazdová, E. – Přichystal, A. 1985: Sídliště s moravskou malovanou keramikou staršího stupně v Popůvkách (okr. Brno-venkov). Přehled výzkumů 1983, 23.